

Øresundsregional historie

Nedslag i et forskningsområde

Af Henning Bro

Op gennem middelalderen og de følgende mere end 100 år var Skåne, Halland og Blekinge en lige så integreret del af Danmark som andre dele af riget. Købstæderne ved Øresund var bindeleddet mellem Øst- og Vestdanmark og besejledes af skibe på handelsruterne mellem Østersølande og landene omkring Kattegat, Skagerrak, Nordsøen og den engelske kanal. Øresundsbyerne indgik desuden i et bynetværk og repræsenterede den største urbane koncentration i hele Norden. I dette netværk udgjorde Lund landets gejstlige centrum, mens København i slutningen af perioden som hovedstad blev dets verdslige.

Med den dansk-svenske rivalisering om magten i Nordeuropa blev stadig større dele af det danske rige afstået til Sverige og ved Roskildefreden i 1658 samtlige landsdele øst for Øresund. Der blev således trukket en statsgrænse i Øresund, og længe antog man, at de gamle kontakter blev brudt.

I de senere år er historikere imidlertid begyndt at interessere sig for bevægelserne over denne grænse og har kunne vise, at dette brud på igen måde blev en realitet. Det fortsatte samspil over sundet er blevet kernen i det forskningsområde, som Øresundsregionen er kommet til at udgøre. Hanne Sanders har været en drivkraft i denne forskning, såvel gennem egen forskning¹ som gennem hendes ledelse af Centrum för Danmarksstudier vid Lunds Universitet (2001-2014); nu videreført som Centrum för Öresundsstudier. En række antologier med øresundstemaer er gennem årene blevet publiceret af dette center.²

Men mange andre studier har også, mere eller minder eksplicit, fokuseret på regionsskabende bevægelser over Øresund. Således tegner, der sig et billede af karakteren af disse bevægelser over tid og dermed også faser i Øresundsregionen udvikling. Med nedslag i forskningen, skal der i det følgende gives nogle eksempler.

Den førindustrielle periode

Øresundsregionens indre statsgrænse fra 1658 er ikke blot blevet set som en afbrydelse af de gamle kontakter på tværs af Øresund, men også et periodeskel, der markerede en forskelligartet videre samfundsudvikling på hver sin side af sundet. Efter at have været en central og velstående del Danmark blev Skåne i de følgende to århundreder en landbrugsproducerende provins i det svenske rige. Mens København, særlig efter enevælden (1660), udviklede sig til en storby af europæiske dimensioner, som påvirkede sit opland med kongelige sommer- og jagtlotte, borgerskabets landsteder, industrimanufakturer og en stærk specialisering af jord- og skovbrug.³

Trods disse forskelle, eller måske snarere som følge heraf, fortsatte ikke desto mindre samspillet over Øresund. Det gjaldt til eksempel småskalahandlen mellem Helsingør og Helsingborg efter 1658⁴, og selv i krigstid, som under skånske krig (1676-1679), var det tydeligt, at grænsen ikke var lukket, da mange flygtede fra Skåne til Sjælland. Men også i fredstid var der grænseoverskridende bevægelser. F.eks. da pesten nåede Skåne i 1711, kom den fra Sjælland til Domsten nord

Henning Bro, seniorforsker, Ph.D., Frederiksbergs Stadsarkiv

for Helsingborg via smittebærere, der fulgte den handelsrute, der havde været benyttet længe før Roskildefreden.

Et andet eksempel på samspillet i Øresundsregionen blev fajancefabrik Pålsjö, der lidt nord for Helsingborg fremstillede fajanceprodukter i perioden 1768 til 1774. De første porcelæns mestre kom fra København, og ejeren Michael Andreas Cøster sendte sine lerprøver til den danske hovedstad for at få kontrolleret, om det lokale ler kunne anvendes til fajanceproduktion.

Det viste sig at være tilfældet, hvorfor det ikke var ejendommeligt, at produktionen i Pålsjö lignede de produkter, som var moderne i netop København. En skelen mellem en dansk periode i fajanceudviklingen og siden en svensk, overså dermed overset, at det snarere handlede om en fælles fajancekultur omkring Øresund godt 100 år efter Roskildefreden.⁵

Det blev dermed et øresundsregionalt fællesskab eller netværk, som kunne forklare Pålsjøs eksistens og produktion, men dette kom også til at ligge til grund for de øvrige øresundsregionale samspil i den førindustrielle periode; bl.a. en tidlig svenske indvandring til industrimanufakturerne ved Mølleåen.⁶ Forudsætningen for disse samspil var selvsagt den meget intense sejlads mellem både Øresunds kyster og indenfor det urbane netværk, som sundets købstæder indgik i. Men også den mere organiserede færgefart mellem f.eks. mellem Helsingør og Helsingborg, hvis virksomhed indledtes fra midten af 1700-tallet, spillede en afgørende rolle.⁷

Den store samfundstransformation mellem 1850 og 1950

Ligesom for den førindustrielle periode har der været fokus på de samfundsforandringer, der satte sig igennem med industrikapitalismen og dens ledsagende urbanisering fra midten af det 19. århundrede og i følgende 100 år. I periodens første årtier havde industrialiseringen og urbanisering allerede pågået i mere end 30 år i København. Men forstærkedes siden her frem til tiden omkring første verdenskrig, og bredte sig på samme tid til det vestsånske bybånd mellem Trelleborg og Helsingborg og Skånes øvrige købstæder og skabte samtidig her forudsætningen for nye stationsbyer langs de udlagte stam- og sidebaner.

Trods denne udjævning af de urbane strukturforskelle mellem Øresundsregionens to dele, havde dansk landbrug først med feudalopløsningen i årtierne omkring år 1800, den efterfølgende kornsalgsperiode (1830-1870) og den derefter følgende omlægning til animalsk produktion undergået både mere gennemgribende forandringer og en kraftigere vækst end det sydsvenske landbrug.⁸

Disse forskelle blev baggrunden for den agrare knowhow-overførelse fra dansk landbrug ved etableringen og udviklingen af bl.a. slagteri- og sukkerindustrien i Sydsverige.⁹ Men gav også anledning til en omfattende udvandring fra landdistrikterne særlig i Nordskåne, Blekinge og Småland. Ikke blot til USA, men også i vidt omfang til Danmark. Mange svenskere blev beskæftiget ved de omfattende danske jernbaneanlæg, landbruget og særlig i sukkerproduktionen. Desuden udgjorde byarbejdere, tjenestepiger og prostituerede en betydelig del af tilflytningen fra Skåne til Københavnsområdet.¹⁰

Med denne store svenske arbejdskraftsindvandring i 1800-tallets slutning og begyndelsen af det nye århundrede, blev arbejderklassens forhold både på den skånske og sjællandske side af sundet en væsentlig udløber af det øresundsregionale samspil. Den svenske arbejderbevægelse i

slutningen af 1800-tallet blev da også udviklet i dialog med den danske bevægelse i Øresundsregionen. August Palm, der var en af grundlæggerne af det svenske socialdemokrati, var aktiv i den danske arbejderbevægelse, og antagelig opstod mange af 1800- og 1900-tallets andre folkelige bevægelser i kraft af Øresundsregionen.¹¹

Ud over de regionale bevægelser på tværs af Øresund, der var betinget af samfundsøkonomiske strukturforskelle i regionen, kom disse også til at omfatte kulturelle strømninger. Det skete bl.a. i form af etableringen af en dansk-svensk højskole i Skåne i 1868 og dansk repræsentation på Helsingborg Stadsteater i årene 1877-1907.¹²

Under indtryk af nationalismens samtidige storhedstid blev der også behov for danskuddannede arkitekter i Skåne som følge af den nationale historicisme, som var fremherskende i arkitekturen. Når der i Skåne skulle bygge så det lignede skånsk 1600-tal, var de københavnske uddannede arkitekter bedre end dem, der var uddannet i Stockholm. Stadsarkitekter fra København blev også populære i Skåne, når middelalderbyer skulle moderniseres; f.eks. byen Ystad. På grund af disse arkitektoniske strømninger over sundet, kom købstæderne i Øresundsregionen til at ligne hinanden. Ligheden mellem en skånsk købstad som Ystad og tilsvarende danske byer var således ikke udtryk for Skånes tid som dansk, men for, hvordan man renoverede ældre købstæder i Danmark. Og dermed, hvad der var moderne på Kunsthøjskolen i København.¹³

Øresundsregionen i Sydsvenskan

På makroplan har Hanne Sanders tegnet et billede af Øresundsregionen i det 20. århundrede på basis af, hvad der blev skrevet om denne i Sydsvenska Dagbladet/Sydsvenskan i en på forhånd fastlagt juniuge i nedslagsårene: 1895, 1935, 1965, 2005, 2009 og 2024. Heraf fremgik, at Øresundsregionen i de to nedslagsår inden anden verdenskrig udgjorde en levende region. I 1895 var det tydeligt, at bevægelserne handlede om mennesker, som sejlede over sundet for at arbejde og for at handle ofte luksusvarer, men også for at bruge hoteller, restauranter og teatre. Der var annoncer fra begge sider af sundet og også skibene i Øresund fik plads i avisen, ligesom politiske og kulturelle nyheder.

I 1935 bragte Sydsvenskan tillige mange øresundsregionale nyheder og annoncer. Af arbejdskraft efterspurgtes nu alene skånske tjenestepiger i Københavnseggen. Forlystelselivet i København havde stadig en central plads, ligesom bådtrafikken over sundet. Hertil kom de nye kontakter over sundet, som sporten udviklede. Lokale sportsklubber på begge sider af sundet kæmpede mod hinanden, hvorved nye sportsgrene fik fremgang. Klassisk kultur, som skønlitteratur, kom tillige i fokus, når dansksprogede bøger blev anmeldt i den skånske avis. Der blev også her skrevet om kunst og teater, som ikke blev oplevet som nationalt, men som bredere kulturelt.¹⁴

Helt afgørende for de betydelige øresundsregionale bevægelser under de den store samfundstransformation i de 100 år mellem 1850 og 1950 blev udbygningen af den nødvendige maritime infrastruktur. Det begyndte med organiseret dampbådstrafik på tværs af sundet og fortsatte med statsbanernes etablering af jernbanefærgeforbindelse mellem Helsingør og Helsingborg (1891) og mellem Malmø og Københavns Frihavn (1895).¹⁵ Den stadig mere intense øresundstrafik skabte desuden op gennem det 20. århundrede grundlaget for drømme og diskussioner om faste forbindelser¹⁶

På det infrastrukturelle område fjøede sig desuden den stærkt ekspanderende danske hovedstadsmetropol, hvis behov på flere områder blev dækket af det sydlige Sverige og som i første omgang indbefattede elektricitetsforsyning. Mens de to hovedstadskommuner København og Frederiksberg fik hver sin elektricitetsproduktion- og forsyning omkring århundredskifte, kom det fra 1915 af Gentofte Kommune overtage Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab (NESA) til at varetage denne produktion og forsyning ikke blot i denne kommunens overklasse forstæder, men også i allerede opståede og fremvoksende andre forstæder og efterhånden i hele Nordsjælland

og store dele af Midtsjælland. En afgørende forudsætning herfor blev NESAs import af billig elektricitet fra kommunale Sydkraft, der fra 1906 etablerede et stadig større antal vandkraftværker langs elven Langan i Halland og det sydlige Småland.¹⁷

Øresundsregionens infrastruktur skabte dog ikke blot forudsætning for bevægelser af varer, tjenester, kapital, befolkningsgrupper, energi, kulturstrømninger m.v. Der dannedes også grundlag for enkeltpersoners markante virke. Det gjaldt bl.a. danskeren Christian Wilhelm Kyhl Glerup, der i 1823 åbnede han en boghandel i Lund, som fra begyndelsen også samarbejdede med universitetet. Han udviklede også sit eget bogforlag (Glerups Förlag), og solgte tilmed papirvarer. Denne virksomhed blev helt afgørende for Lunds udvikling, men også for bogproduktion og bogsalg i området.¹⁸

Også for kulturhistorikeren Nils Månsson Mandelgren blev den organiserede øresundssejlsads afgørende, da han opbyggede og udviklede sit danske kontaktnet fra slutningen af 1830'erne og i de følgende mere end fire årtier.¹⁹ Det samme gjaldt for danske Clara Lachmanns efterfølgende filantropiske og kulturelle virke i Skåne.²⁰

I rækken af øresundsregionale personligheder indskrev også den store danske digter Gustaf Munch Petersen sig. Han stod for en tidlig danske modernisme i 1930'erne. Hans mor var svensker og en stærk og i øvrigt kendt kvinde. Igennem hende fik Munch Petersen kontakt med svensk kultur og sprog, og han blev inspireret af det svenske og finlandssvenske litterære miljø, hvor netop modernisme opstod i disse år; og endog blev stærkere end i Danmark. Det blev atter en kontakt med det svenske, som blev helt afgørende for, at noget meget dansk blev skabt. Munch Petersen forsøgte til og med at skrive en digtsamling på svensk, som først blev udgivet senere.²¹

På dette tidspunkt havde industrialiseringen og dens urbanisering sat sig yderligere igennem i Øresundsregionen. Netop da blev København i stadig højere grad kendetegnet af urban vækst, og hele Københavnsegnen langsomt forvandlede til en hovedstadsmetropol. Denne byregion kom frem til den danske besættelsestid til at omfatte et helt udbygget København og et omliggende betydeligt forstadslag. På samme tid slog industrialisering og urbanisering i endnu højere grad end hidtil i gennem i Skåne. Herved begyndte det vestsånske bybånd at udvikle sig til en mindre byregion, samtidig med at den urbane proces også bredte sig i videre omfang til det øvrige Sydsveriges købstæder og bruks- og stationsbyer.²²

I denne nu stærkt urbaniserede Øresundsregion har den nazistiske tyske besættelse (1940-1945) haft en central position i den historiske forskning. Det har f.eks. drejet sig om Danske Brigade i Sverige, flygtninge, herunder jødiske, hertil og det medicinske grænsearbejde og den biopolitisk usikkerhed i Øresundsregionen i 1945.²³

Efterkrigstiden

Det danske befrielsesår markerede samtidig indgangen til den efterkrigstid, som også kom til at betegne en ny fase i Øresundsregionens historie. I perioden udbyggedes de to landes velfærdsstater, samtidig med at en forstærket industrialisering og urbanisering slog igennem både i Norden som helhed og i Østdanmark og Sydsverige i særdeleshed.²⁴

Hermed skabes forudsætningen for både en kraftig udbygning af de maritime øresundsforbindelser og stadig mere realistiske forslag til faste forbindelser over Øresund, der konceptualiserede

Øresundsområdet som en region.²⁵ Det blev baggrunden for det grænseoverskridende kommunale samarbejde i form af Øresundsrådet, der fra 1963 behandlede forslag til regionale rammebetingelser, således at Øresundsregionen efter åbningen af faste forbindelser kunne transformeres til en urban region.²⁶

Øresundsregionen i Sydsvenskan

Nyheder om Danmark og med et nordiske perspektiv var, som Hanne Sanders har påvist, fortsat tydeligt i Sydsvenskan 1964, ligesom informationer om den danske velfærdsstat. Finkulturen havde stadig stor interesse og det samme gjaldt danske og regionale sportsbegivenheder. De flydende værtshuse, som nogle af Øresundsbådene udgjorde på dette tidspunkt, beskrev Sydsvenskan med velvilje i modsætning til det københavnske værtshusmiljø.²⁷

Øresundsrådet blev desuden en platform for drøftelse af forskellige aktuelle måder til at fremme samspillet i Øresundsregionen. Et af dem berørte fælles regionale rammer for en mere hensigtsmæssig fritidsanvendelse i anledning af den større fritid, som brede dele af befolkningen på begge sider af sundet opnåede i perioden. Da sommerhusbyer efterhånden var ved at omslutte samtlige kyster i den ekspanderende danske hovedstadsmetropolis yderste udkant og det meste af Østdanmark, blev der fra dansk side i Øresundsrådet fremsat forslag om udlæg af områder til fritidshuse i et bredt og langstrakt bælte fra Båstad i nordvest, over det indre Skåne og til Falsterbo i sydvest. I betragtning af at der fra skånsk side planlagdes en betydelig urban vækst særlig i det vestsånske urbane bælte og det indre og nordlige Skåne skulle udgøre et regionalt rekreativt område for dette bybælte, kunne det danske forslag ikke imødekommes.²⁸

Da Øresund blev recipient af det forurenede spildevand og de olieudslip, der fulgte af den stærke urbanitet på begge sider af sundet og dets intense besejling, blev Øresundsrådet derimod en afgørende drivkraft bag en succesfuld håndtering af denne øresundsregionale udfordring.²⁹ Herved blev der taget hensyn til både beskyttelsen af sundets badestrande og de folkelige miljøbevægelser. Disse nye græsrodsbevægelser blev et nyt politisk fænomen, der i denne periode også kom til at kendetegne det øresundsregionale samspil. Det skete både i forbindelse med reaktioner på gener fra Øresundsregionens lufthavne og placeringen af a-kraftværket Barsebäck.³⁰

Årtierne omkring årtusindeskiftet

Med det danske Folketings afståelse i 1973 fra at ratificeres den dansk-svenske regeringsaftale om både en nordlig og sydlig fast øresundsforbindelse samt den sidste efterkrigstids recession og den krisepolitik, som de to landes regeringer gennemførte, blev det øresundsregionale samarbejde sat på standby. Det blev først revitaliseret ved Øresundsbroens åbning i år 2000, og ved skabelsen af en højklasset jernbane- og motorvejsforbindelse mellem det ydre Malmø og Kastrup på Amager.³¹

Denne faste øresundsforbindelse bidrog bl.a. til, at sommerhusbyernes pres på de østdanske kyststrækninger blev mindre, da antallet af danskejede fritidshuse i Sydsverige fik en kraftig vækst. Den bufferfunktion for den ekspansive danske hovedstadsmetropol, som regionalpolitikere herfra tillagde den sydlige del af Sverige i Øresundsrådet i slutningen af 60'erne, blev dermed en realitet.³² Samtidig blev der fra dansk-svensk side taget initiativ til, at vandressourcerne fra det sydlige Småland skulle dække hovedstadsmetropolens vandforsyningsbehov.³³

Dette initiativ faldt dog på gulvet, da den store Københavns Kommune så sit vandmonopol truet og på skrømt argumenterede for at svensk vand smagte og lugtede af mose, men begivenhedsforløbet om import af sydsvenske vand kom også til at kendetegne en række andre øresundsregionale projekter, der strande på trods af, at Øresundsbroen havde skabt en afgørende forudsætning herfor.

Der er da også givet forskellige bud på, hvorvidt og hvorfor der er opnået en integration mellem Øresundsregionens to sider.³⁴ Herudover er der bl.a. også blevet også peget på, at manglende mentalt bånd på tværs af sundet dannede baggrund for, at der ikke blev taget beslutning om den faste forbindelse mellem Helsingør og Helsingborg, som måske kunne have bidraget til et større øresundsregionalt samspil.³⁵

Måske tegnes det bedst et billede af de øresundsregionale relationer efter år 2000 indtil nu af de nedslag i Sydsvenskan's behandling af Øresundregionen, som Hanne Sanders har foretaget siden slutningen af det 19. århundrede. I 2005 omfattede dagbladet således stadig nyheder fra den anden side af sundet om finkultur og sport. Øresundregionen blev diskuteret, men det nordiske perspektiv var borte. Det nye blev, at man nu begyndte at italesætte de nationale forskelle mellem danskere og svenskere.

Det blev til en samling af stereotyper, som knyttede sig til en modsætning mellem Danmark og Sverige ud fra holdninger til indvandring og nationalisme. Svenskere ansås her for at være åbne for indvandrere og mindre tydelige med deres egen nationalitet, mens danskerne blev beskrevet som nationale og modstandere af indvandring.

Herved skabtes modsætninger i Øresundregionen, som ikke tidligere havde optrådt i Sydsvenskan. Det nationale groede altså stærkt omkring Øresundsbroen. Samtidig blev sportsrapporteringen præget af en national tilgang og ikke en regional. Alle blev her benævnt danskere, og avisstoffet om lokale og det regionale på Sjælland blev glemt. Broen førte dermed til en region, som blev mere splittet end tidligere. Måske er det et udtryk for, at tidens nationalisme aktualiseredes, når broen foranledigede, at flere mennesker og virksomheder mødtes.

Sydsvenskan's tilgang til Øresundregionen ændredes ikke desto mindre markant i 2009. De nationale stereotyper og modsætninger var stort set borte, og i stedet satsedes der på at informere om København på halvanden avisside hver torsdag. Udover Københavns siderne var det tydeligt, at avisen viste en stor interesse for at oplyse om Danmark, hvor stort og småt blev taget op.

Det var sig det store internationale klimatopmøde, bandekrig på Nørrebro, den lille havfrues gæstevist i Kina, kunstudstillinger m.m. På samme tid, som malmøsiderne i Sydsvenskan f.eks. behandlede Malmöhus' danske historie i forbindelse med de ruiner, man havde fundet under slotets borggård.

15 år efter (2024) glimrede Sydsvenskan derimod med en udtalt manglende interesse for at informere om Danmark og Øresundregionen som helhed. Alle visionerne fra 2009 var borte, men også ambitionen om at ville være aktiv i Øresundregionen og være med til skabe og støtte regionens udvikling.

Antagelig var dette en følge af, at finanskrisen førte til, at de danske og svenske regeringer blev mindre tilbøjelige til at fjerne de politisk-administrative interaktionsbarrierer og i højere grad prioriterede udvikling af deres egne hovedstadsmetropoler højere. Hertil kom den svenske stats behov for at mindske mængden af indvandrere i 2015 og siden den danske regerings lukning af Øresundsbroen, mens coronaen stod på.³⁶

Perspektiver

Selv om forskningen har afdækket faser i den øresundsregionale udvikling og påvist en stribe af eksempler på bevægelser på tværs af sundet, står en lang række problemstillinger stadig tilbage.

Det drejer sig bl.a. om at problematisere den nationale forståelse, der ofte har været i forskningen, for at se, om der ikke har været mere til fælles i Øresundsregionen, end der har adskilt den nationalt? Dermed rejser sig også spørgsmålet om, hvordan og hvornår statsgrænsen i midten har betydet noget, og hvornår det ikke har været tilfældet. Denne problemstilling har varieret over tid, og i forhold til hvilke områder, det har drejet sig om.

Man kunne desuden spørge om, hvor de vigtigste skel i Øresundsregionen historie går; hvor meget betød 1658, og hvor meget betød år 2000? Hvad betød den økonomiske og sociale udvikling; industrialisering, migration m.m.? Og hvad betød udveksling af værdier, ideologier, holdninger m.m.?

Måske kunne man også fokusere på tiden før 1658; i hvilken grad eller på hvilke områder eksisterede Øresundsregionen den gang? Det er ofte taget for givet, at der var livlige kontakter på tværs af sundet som baggrund for forestillingen om, at de blev brudt i 1658, men var det tilfældet?

For at afdække nogle af disse spørgsmål og fremme forskning i Øresundsregionens historie er der etableret et netværk for øresundsregional historie, der gennemfører halvårlige seminarer.³⁷ Denne indsats kan dog ikke stå alene, da den øresundsregionale forskning ikke blot bør have en mere central placering ved universiteterne i Skåne og navnlig i det danske hovedstadsområde, men også bør gøres til genstand for samarbejde mellem nogle af disse institutioner.

En øget øresundsregional historieforskning er således afgørende ikke blot for historieforskningen som helhed, men også for en bredere forståelse af Øresundsregionens historiske forudsætninger. Det er yderst relevant, da Øresundsregionen med 4,0 mio. indbyggere kun overgås af byregionerne: London, Paris og Ruhrdistriktet. Denne position vil blive forstærket efter åbningen af den faste forbindelse under Femern Bælt, da Øresundsregionen med stor sandsynlighed på den længere bane vil blive et kraftcentret i en nordeuropæisk megaregion. Det er en udvikling, som søges fremmet af fælleskommunale organisationer som Greater Copenhagen³⁸ og STRING³⁹, der lægger op til, at en sådan megaregion vil omfatte Region Syddanmark med Odense, Øresundsregionen, det øvrige Østdanmark og sydvestlige Sverige med Göteborg, Oslo-byregionen samt det nordligste Tyskland med Hamborg.

Summary

Throughout the Middle Ages and the following more than 100 years, Skåne, Halland and Blekinge were as much an integrated part of Denmark as other parts of the kingdom. The market towns by Øresund were the link between East and West Denmark and were navigated by ships on the trade routes between the Baltic countries and the countries around the Kattegat, Skagerrak, the North Sea and the English Channel. The Øresund towns were also part of a city network and represented the largest urban concentration in the entire Nordic region. In this network, Lund constituted the country's ecclesiastical centre, while Copenhagen became its secular centre at the end of its period as capital.

With the Danish-Swedish rivalry for power in Northern Europe, ever larger parts of the Danish kingdom were ceded to Sweden and, by the Peace of Roskilde in 1658, all parts of the country east of Øresund. A state border was thus drawn in Øresund, and for a long time it was assumed that the old contacts had been broken.

In recent years, however, historians have begun to take an interest in the movements across this border and have been able to show that this rupture once again became a reality. The continued interaction across the strait has become the core of the research area that the Øresund Region has come to constitute. Thus, a picture emerges of the character of these movements over time and thus also phases in the development of the Øresund Region. Drawing on research, this article provides some examples.

Noter:

¹ F.eks. Hanne Sanders: "Pest och porslin. Regional identitet kring Öresund efter 1658", *Skånes renässans*, Kulturens årsbok 2000, red. Kjell Hansen, Lund 2000, s. 162-173; Hanne Sanders: *Nyfiken på Danmark – klokare på Sverige*, 2006. Centrum för Danmarksstudier 13. Göteborg/Stockholm. Makadam förlag, s. 60-62. Hanne Sanders: "De skyder i København. Om kulturelle problemer i Øresundsregionen", *Regionauterna. Øresundsregionen från vision till vardag*, Orvar Löfgren og Fredrik Nilsson (red.), Centrum för Danmarksstudier 24, Makadam förlag, Göteborg/Stockholm 2010, 115-13; Hanne Sanders: "Skåne efter 25 år med Øresundsbroen", *Ale* 2025:2, s. 31-45, som sammanfattar flera studier Sanders har gjort af Øresundsregionens repræsentation i sydsvensk presse.

² F.eks. *Vid gränsen. Integration och identiteter i det förnationella Norden*, red. Harald Gustafsson & Hanne Sanders, Centrum för Danmarksstudier 20, Makadam förlag, Göteborg/Stockholm 2006; *Øresundsgränser. Rörelser, möten och visioner i tid och rum*, red. Fredrik Nilsson, Hanne Sanders & Ylva Stubbergaard, Göteborg/Stockholm 2007; *Regionauterna. Øresundsregionen från vision till vardag*, Orvar Löfgren og Fredrik Nilsson (red.), Centrum för Danmarksstudier 24, Makadam förlag, Göteborg/Stockholm 2010; *Checkpoint 2020. Människor, gränser och visioner i Øresundsbron*, red. Markus Idvall, Anna Palmehag & Johan Wessman, Centrum för Øresundsstudier 40, Makadam förlag, Göteborg/Stockholm 2020.

³ F.eks. Henning Bro: *Øresundsmetropolen. Historien bag den interskandinaviske byregion*, Frydenlund, Frederiksberg, 2019, s. 11-20.

⁴ Solveig Fagerlund: *Handel ochandel. Vardagslivets sociala struktur ur ett kvinnoperspektiv. Helsingborg ca 1680-1709*, Studia Historica Lundensia 8, Historiska institutionen, Lunds universitet, Lund 2002.

⁵ Hanne Sanders: *Nyfiken på Danmark – klokare på Sverige*. Centrum för Danmarksstudier 13. Göteborg/Stockholm. Makadam, Göteborg/Stockholm, 2006, s. 60-62.

⁶ Lise Skjødt-Pedersen: "Svenskere ved Mølleåen: Arbejderfamilie og landbrugskarle 1779-1845", *Over Øresund for broen, Svenskere på københavnsøen*, Lokalhistoriske Arkiver i Københavnsegen, 2000, s. 57-77.

⁷ Knud Klem: "Helsingør Færgelav især i begyndelsen af det 19. Aarh.", *Fra Frederiksborg aamt, aarbog for 1935*, udgivet af Frederiksborg amts historiske samfund, Hillerød, 1935. Ingrid Andersson: "Helsingborgs Färjemanslag", *Över sundet. Øresundsregionen 1750-2020*, Makadam, Göteborg/Stockholm, udkommer ultimo 2025.

⁸ F.eks. Henning Bro: *Øresundsmetropolen*, 2019, s. 21-42.

⁹ Lars Hansson: "Den glömda utvandringen i nytt ljus", *Samhällshistoria i fokus, vänbok till Lars Olsson*, Big bad Books, Malmö 2010, 123 ff, Lars Hansson: "Fläskpatroner och baconexpor", *Över sundet*, 2025.

¹⁰ Richard Willerslev: *Den glemte indvandring. Den svenske indvandring til Danmark 1850-1914*, Gyldendal, København 1983; Henrik Zipsane: *Billige og villige? Fremmedarbejdere i fædrelandet ca. 1800-1970*, Farum Arkiver og Museer, Farum 2000; Rita Holm: "Svenske landarbejdere i Ledøje-Smørum", *Over broen*, 2000, s. 78-89. Bente Dahl Hansen: "Svenske skæbner. Sæsonarbejdere og indvandrere i Ballerup Kommune", *Over broen*, 2000, s.108-136. Elisabeth Bloch: "Indvandringsboom, kontrol og diskrimination; svenske arbejdere i København ca. 1870-1916", *Over broen*, 2000, s. 136-159. Marianne Germann: "Hos borgere og bønder. Svensk tyende i Høje Taastrup Kommune; øst 1894-1912", *Over broen*, 2000, s. 160-179. Hanne Frøsig: "Svenskere, det var nogle farlige folk", *Over broen*, 2000, s. 181-195. Thomas Møller: "Svenske arbejdere i danske fæsteprotokoller", *Over bro*, 2000, s. 202-206. Henning Bro: "Svenskere på Frederiksberg", *Over broen*, 2000, s. 218-250. Søren Stubkjær Egebo: "De svenske tjenestepiger i velhaverforstaden", *Över sundet*, 2025.

¹¹ Hanne Sanders: *Nyfiken på Danmark – klokare på Sverige*, 2006, s. 64. Fredrik Nilsson: "Nationalitet og landegrænser er os ligegyldige". En studie av ungsocialister och gränsöverskridande vid tiden kring 1900", *Øresundsgränser. Rörelser, möten och visioner i tid och rum*. Red.: Fredrik Nilsson, Hanne Sanders og Ylva Stubbergaard. Centrum för Danmarksstudier 14. Göteborg/Stockholm, Makadam, 2007.

¹² Hanne Sanders: "Folkhögskolan Hvilan" og Stefan Eldevall: "I komedien och farcen är de danske artisterna oförläpneliga", begge i *Över sundet*, 2025.

¹³ Ivo Holmqvist: *Peter Boisen – dansken som präglade Ystad*. Centrum för Øresundsstudier 41, Makadam, Göteborg/Stockholm, 2020. Hanne Sanders: *Nyfiken på Danmark – klokare på Sverige*, 2006, s. 64.

¹⁴ Hanne Sanders: "Skåne efter 26 år med broen", *Ale*, 2025, nr. 2, s. 33-34.

- ¹⁵ Tommy P. Christensen: "Fra Sunnerbo til Sokkelud Herred; om samfærdselsmulighederne i Øresundsregionen, 1840-1914", *Over broen*, 2000, s. 208-217. Henning Bro: "Før broen. Øresunds forbindelser før Øresundsbroen", *Ale*, 2025, nr. 2., s. 1-10.
- ¹⁶ Markus Idvall: *Kartors kraft. Regionen som samhällsvision i Øresundsbrons tid*, Nordic Academic Press, Lund 2000.
- ¹⁷ Henning Bro: "Elektricitet fra Lagan Hovedstadsmetropolens svenske elektricitets-import, 1915-1990", *METROPOL*, 2025, nr. 1., s. 16-36.
- ¹⁸ Hanne Sanders: *Nyfiken på Danmark – klokare på Sverige*, 2006, s. 63.
- ¹⁹ Andreas Alm: "Skandinavism och Dilettantism", *Över sundet*, 2025.
- ²⁰ Leonora Lottrup Rasmussen: *En kvinnlig gränsgångare. Clara Lachmanns stiftelse under 100 år*, Centrum för Öresundsstudier 42, Makadam förlag, Göteborg/Stockholm 2023.
- ²¹ Martine Cardel Gertsen: (2003). *Gustafs ansigter – selvfremsstilling i Gustaf Munch-Petersens forfatterskab*, Centrum för Danmarksstudier 2. Makadam, Göteborg/Stockholm, 2003.
- ²² Jf. note 8.
- ²³ F.eks. Per Møller og Per og Knud Secher: *De danske flygtninge i Sverige*. Stockholm 1945. Michael Mogensen: "Det danske flygtningesamfund i Sverige og "jødespørgsmålet" 1943-45". I: Johnny Laursen m.fl. (red.): *I tradition og kaos. Festskrift til Henning Poulsen*. Århus 2000, s. 150-160. Sofie Lene Bak: *Ikke noget at tale om*, 2010. Geverts, Karin Kvist: *Ett främmande element i nationen. Svensk flyktingpolitik och de judiska flyktingarna 1938-1944*. Uppsala 2008. Knud J.V. Jespersen: *Flygtning og soldat. Den danske Brigade i Sverige 1943-1945*, 2024. Markus Idvall og Fredrik Nilsson: "Tyfus och farligt (bad)vatten", *Över sundet*, 2025.
- ²⁴ F.eks. F.eks. Henning Bro: *Øresundsmetropolen*, 2019, s. 67-127.
- ²⁵ Lis Thavlov: "Dragør og "denne hersens färje"", *Over broen*, 2000, s. 261-290. Henning Bro: "Før broen. Øresunds forbindelser før Øresundsbroen", 2025, s. 10-23.
- ²⁶ Henning Bro: "Øresundsrådet", *Över sundet*, 2025.
- ²⁷ Sanders: "Skåne efter 26 år med broen", 2025, nr. 2, s. 34.
- ²⁸ Henning Bro: "Dansk fritidsbosætning i Sydsverige. En form for problemeksport fra hovedstadsmetropolen", *METROPOL*, 2025, nr. 1, s. 38-54.
- ²⁹ Henning Bro: "Sydsverige som metropolbuffer. Den danske hovedstadsmetropol og Sydsverige", *Ale*, 2024, nr.1, s. 31-33.
- ³⁰ Peter Damgaard: "Lufthavnsprotester på tværs af Øresund" og Tomas Nilson og Sara Svensson: "Bortom gränsen" – känslor av rädsla, ilska och samhörighet i synen på Barsebäck och Christiania", 1971–2005, *Över sundet*, 2025.
- ³¹ F.eks. Henning Bro: *Øresundsmetropolen*, 2019, s. 127-194.
- ³² F.eks. Henning Bro: *Øresundsmetropolen*, 2019, s. 127-194, 2025, s. 54-62.
- ³³ Henning Bro: *Vand fra Bolmen Mulig svensk vandforsyning af hovedstadsmetropolen efter årtusindeskiftet*, *METROPOL*, 2025, nr. 1, s. 63-78.
- ³⁴ F.eks. Henning Bro: "En Øresundsmetropol?" *METROPOL*, 2025, NR. 1, S. 1-15.
- ³⁵ Uffe Paludan: "Den udestående beslutning om en fast forbindelse over det nordlige Øresund", *Över sundet*, 2025.
- ³⁶ Hanne Sanders: "Skåne efter 26 år med broen", 2025, s. 34-42.
- ³⁷ Alle med interesse for øresundsregional historieforskning kan deltage i netværket efter henvendelse til Henning Bro på Hebr02@frederiksberg.dk
- ³⁸ [Forside | Greater Copenhagen \(greatercph.com\)](https://greatercph.com)
- ³⁹ [STRING Megaregion](#)